

Umjetnička djela Vincenta van Gogha u dječjem vrtiću

Breški, Barbara

Undergraduate thesis / Završni rad

2017

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Teacher Education / Sveučilište u Zagrebu, Učiteljski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:147:768577>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-30**

Repository / Repozitorij:

[University of Zagreb Faculty of Teacher Education - Digital repository](#)

**SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA ODGOJITELJSKI
STUDIJ**

**BARBARA BREŠKI
ZAVRŠNI RAD**

**UMJETNIČKA DJELA VINCENTA VAN
GOGHA U DJEČJEM VRTIĆU**

Čakovec, rujan 2017.

**SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA ODGOJITELJSKI STUDIJ
(Čakovec)**

PREDMET: Metodika likovne kulture

ZAVRŠNI RAD

Ime i prezime pristupnika: Barbara Breški

**TEMA ZAVRŠNOG RADA: Umjetnička djela Vincenta van
Gogha u dječjem vrtiću**

MENTOR: izv. prof. mr. art. Kristina Horvat Blažinović

Čakovec, rujan 2017.

SADRŽAJ

SADRŽAJ	3
Sažetak	4
Summary	5
1. UVOD	6
2. VINCENT VAN GOGH	8
2.1 Van Goghova djela u vrtiću	10
3. DJEČJE LIKOVNO STVARALAŠTVO	14
3.1 Likovno stvaralaštvo djece u dobi od 4. do 5. godine.....	15
3.2 Likovno stvaralaštvo djece u dobi od 5. i 6. godine.....	15
4. PRAKTIČNI DIO – LIKOVNE AKTIVNOSTI U VRTIĆU.....	17
4.1 Metoda estetskog transfera.....	18
4.2 Tijek aktivnosti	19
4.3 Likovna aktivnost u starijoj dobnoj skupini (od 5 do 6 godina)	20
4.4 Likovna aktivnost u srednjoj dobnoj skupini (od 4 do 5 godina)	21
5. ODABRANI DJEČJI RADOVI.....	23
5.1 Osvrt na održane aktivnosti u vrtiću	33
6. ZAKLJUČAK.....	34
LITERATURA	35
Životopis	37

Sažetak

Djeca su odmalena znatiželjna i vole istraživati i otkrivati uvijek nešto novo. Mnogo različitih zanimljivosti možemo im ponuditi putem umjetnosti. Na razne načine kroz igru možemo promatrati i analizirati umjetnička djela. Važno je odabrati kvalitetna djela.

Cilj ovog rada bio je približiti umjetnička djela Vincenta van Gogha djeci predškolske dobi te im omogućiti nova iskustva i saznanja. Likovna umjetnost samo je jedan od načina kojim se to može postići. Različiti pogledi na svijet umjetnicima omogućuju stvaranje jedinstvenih umjetničkih djela. Vincent van Gogh svoju je okolinu bojava u jarke boje. Njegova je perspektiva bila usredotočena na boje koje imaju glavnu ulogu u njegovim djelima. Osim boja Vincent van Goghova djela jedinstvena su zbog načina na koji je slikao. Slikanjem kratkim potezima u ritmu stvorio je djela koja vjerno dočaravaju nemir i kretanje prirode koju je prikazivao.

Upravo su te specifičnosti Van Goghovog stvaralaštva bile nit vodilja u aktivnostima s djecom. Djeca rado koriste boje u likovnom izražavanju. Trebalo je tek istražiti na koji će način upotrijebiti slikanje kratkim potezima u prikazivanju prirode koja ih okružuje. Provedene su likovne aktivnosti u dječjem vrtiću u kojima su umjetnikova djela služila kao poticaj za stvaranje. Aktivnosti su provedene s djecom starije i srednje dobne skupine. Nastali radovi pokazuju dječju maštovitost i kreativnost temeljem motiva vjetra i neba koje prikazuje Van Gogh. Djeci je dan prijedlog da slikaju kratkim potezima po uzoru na umjetnika. Dio djece bavio se tom tehnikom slikanja, a većina se više orijentirala na emocije i ugođaj koji vlada u Van Goghovim djelima.

Ključne riječi: likovna umjetnost, dječja perspektiva, umjetničko djelo, Vincent van Gogh, kratki potezi

Summary

Children are curious from young age and they like to explore and discover new things. There are lots of interesting things we can offer them through art. In various ways through playing we can observe and analyze works of art. It is important to choose quality works of arts.

The aim of this thesis was to introduce preschool children to Vincent van Gogh's artwork and to provide them with new experiences and knowledge. Visual art is just one of the ways we can offer new experiences and knowledge to children. Different points of views allow artists to create unique works of art. Vincent van Gogh painted his surroundings in bright colours. His perspective was focused on colours and they have a main role in his work. Aside from the colours, Vincent van Gogh's work is unique because of his painting style. He painted with rhythmical short strokes and created artworks which authentically demonstrate the restless and kinetic nature he was aiming to show.

These specifics of Van Gogh's work were lodestar in children's activities. Children gladly use colours in visual expressions. It was only to see how they were going to paint nature that surrounds them with short strokes. Art activities were performed in preschool in which the works of the artist served as an inspiration for creation. Activities were conducted in groups with children of older and middle age. Artworks show children's imagination and creativity based on the motifs of the wind and sky shown by Van Gogh. Children are given a suggestion to paint with short strokes like artist. Some of the children painted with this technique of painting, and most of them focused more on the emotions and ambience that dominates in Van Gogh's works.

Keywords: Art, Children's Point of View, Artwork, Vincent van Gogh, Short Strokes

1. UVOD

Djeca od najranije dobi pokazuju zanimanje i sposobnosti za kreativnim izražavanjem. Igra je glavna aktivnost koju provode i kojoj se u potpunosti posvećuju. Upravo kroz spontanu i slobodnu igru djeca upoznaju svijet i razvijaju se. Spontano i slobodno djeca pristupaju svemu pa tako i likovnom stvaralaštvu. Najslobodniji način izražavanja kod djece je stvaralačka igra. Djeca istražuju materijale, tehnike i načine izražavanja, a rezultati su uvijek jedinstveni. U praksi tijekom studija imala sam prilike vidjeti dječju slobodu i neopterećenost u stvaralaštvu. Dječji su radovi originalni, neponovljivi, zanimljivi i uvijek iznova oduševljavaju. Ljubav prema likovnom izražavanju možemo uočiti kod sve djece. Upravo zbog toga je odabrano spomenuto područje kao tema ovog završnog rada.

Djeca neprestano istražuju vlastitu okolinu i prikupljaju nove informacije koje im omogućuju rast i razvoj. Bilo da se kreću, glasaju, promatraju, sve to rade spontano kroz igru i na taj način dobivaju nova znanja. Spontano i u igri pristupaju svemu pa su tako i u stvaralačkim aktivnostima slobodni. Dječje stvaralaštvo i kreativnost trebamo podržati i potaknuti na daljnji razvoj. To se najbolje postiže kroz likovne aktivnosti koje uvelike utječu i na cjelokupni razvoj djeteta. Balić-Šimrak (2010) ističe kako likovne aktivnosti potiču fokusiranje i usmjeravanje pažnje, djeluju opuštajuće, luči se hormon sreće, daju se prilike za istraživanjem i igru različitim materijalima.

Belamarić (1986) navodi da djeca istražuju na individualni način kroz igru te da doživljene situacije i doživljaje interpretiraju na svoj način. Njihovo stvaralaštvo možemo potaknuti na više načina: usmjeravanjem opažanja, razgovorom o doživljajima, maštanjem i ilustracijama, zamišljanjem te kroz igru s likovnim materijalima.

Zupančić i Duh 2009. godine proveli su likovno pedagoški projekt kojim su kroz sklop aktivnosti djeci i odgajateljima htjeli približiti rad i djelo Pabla Picassa. Oni navode da je vrlo bitno djetetu približiti umjetničko djelo jer ono omogućava nove doživljaje, iskustva, pobuđuje razne osjećaje i asocijacije. Otkrivaju se ne samo nove spoznaje i informacije o okolini već se i prenose estetske vrijednosti.

Po uzoru na ovaj projekt nastao je i moj završni rad. U dječjem vrtiću „Zeko“ Cestica kraj Varaždina, provedene su aktivnosti na temu „Umjetnička djela

Vincenta van Gogha u dječjem vrtiću“ s djecom u starijoj i srednjoj dobnoj skupini. Van Gogha sam odabrala zbog njegove razigranosti i neopterećenosti u stvaranju. On se u svojim radovima igra bojama, linijama, načinom slikanja. Igra je poveznica između odabranog umjetnika i djece. Van Gogh je u svojim djelima prikazivao svakodnevene pojave, a dominiraju jarke, vesele boje. Osim boja, vrlo je uočljiv i način slikanja. U kratkim kretnjama umjetnikova kista možemo osjetiti ritam i dinamiku koja podsjeća na slobodnu igru.

Umjetničko djelo najviše se doživljava vizualno, ali ono isto tako utječe na intelekt te emocije. Svako djelo djeluje drugačije na svakog pojedinca i zbog toga je svako umjetničko djelo izvor novog iskustva i informacija o svijetu. Temeljem iskustava i saznanja stvara se perspektiva kojom promatramo i doživljavamo svijet.

Do sada se djeca iz dječjeg vrtića „Zeko“ nisu susretala s ovakvom vrstom aktivnosti i zbog toga sam im htjela omogućiti nova iskustva i približiti im pojam umjetničkog djela. Mnogi autori navode važnost i dobiti interakcije djece s umjetničkim djelima. Petrač (2015) ističe da promatranjem umjetničkog djela dijete otkriva unutarnje svjetove umjetnika, njihovo viđenje svijeta, a time se bogate dječje spoznaje, otkrivaju misli i osjećaji te nove ideje. Grgurić i Jakubin (1996) pak navode da se promatranjem umjetničkih djela stvara podloga za buduće likovno - estetske doživljaje i razvoj senzibilnosti, a isto tako se oslobađaju sposobnosti i sklonosti za likovno izražavanje.

U nastavku ovog rada najprije se govori o samom umjetniku Van Goghu. Iznesena je kratka biografija umjetnika te karakteristike njegovog umjetničkog rada. Obrazloženo je zašto je odabran Van Gogh te koja su njegova djela korištena u motivaciji kao poticaj za stvaranje. Nadalje se ukratko govori o najvažnijim karakteristikama dječjeg stvaralaštva u predškolskoj dobi. Zatim slijedi opis provedenih aktivnosti s djecom te analiza odabranih radova proizašlih iz aktivnosti. Na kraju su iznesena razmišljanja i zapažanja o postignutim rezultatima.

2. VINCENT VAN GOGH

Van Gogh je izjavio: „Uložio sam srce i dušu u svoj rad, a u tom procesu izgubio sam um“. Možda su zbog dubine doživljaja i iskrenih emocija koje možemo osjetiti promatrajući slike, njegova djela tako prekrasna i cijenjena te služe kao nepresušna inspiracija novim naraštajima umjetnika. Bogati umjetnički rad s ukupno oko 850 slika i 1300 crteža na papiru svjedoči o njegovom talentu i jedinstvenosti. Vincent van Gogh smatra se jednim od najpoznatijih postimpresionističkih umjetnika te jednim od najranijih predvodnika ekspresionizma u umjetnosti.

Vincent van Gogh rođen je 30.3.1853. godine u naselju Brabant u Nizozemskoj. Otac Theodorus van Gogh bio je protestantski svećenik, a majka mu je bila Anne Cornelia Carbentus van Gogh. Vincent je bio najstarije dijete u obitelji, a imao je još tri sestre i dva brata. Od oca svećenika naslijedio je ljubav prema prirodi i religioznosti čiji utjecaj možemo zamijetiti u njegovom radu. Vrlo bitnu ulogu u Vincentovom životu imao je brat Theo koji mu je pružao moralni i financijski oslonac kada mu je to bilo potrebno. On ga je također podržao u želji da postane slikar. Vincent van Gogh mu se povjeravao u pismima u kojima mu je iznosio svoja stanja te mu je često slao skice i radove. Upravo je Theova supruga nakon Vincentove smrti zaslužna za prepoznavanje njegova talenta. Theovoj supruzi su slike ostale u ostavštini te je 1973. godine otvoren Van Gogh Muzej u Amsterdamu gdje su one izložene. (www.vangoghmuseum.nl preuzeto 26.7.2017.)

Walther (2001) u svojoj knjizi kaže kako je Van Gogh bio „gubitnik“ u životu koji je kaosu stvarnosti suprotstavljao svoj poredak u svojim djelima. Umjetnikov buran život utjecao je na njegov umjetnički rad. Sva nova iskustva i proživljene situacije često je iznosio u pismima, skicama i slikama koje je slao bratu Theu. Uvidjevši bratov talent i predanost, ohrabrio ga je da postane umjetnik. Tijekom umjetnikova života redaju se burna razdoblja u kojima često mijenja okolinu što se odražava na njegov stvaralački rad. Najprije seli u Antwerpen gdje možemo primijetiti početak isprobavanja i eksperimentiranja s umjetnošću. Upoznaje umjetnike koji utječu na njegov rad i pod čijim utjecajem stvara nove ideje i stavove. 1888. godine seli u Arles na jugu Francuske gdje nastaju neka od važnijih i prepoznatljivih umjetnikovih djela. Prikazuje svakodnevne motive koje naglašava uz pomoć boje i kompozicije. Time iznosi vlastito viđenje stvari koje ga okružuju. No, ovdje nastupaju zdravstveni problemi zbog kojih sa 36 godina Van Gogh dobrovoljno odlazi u duševnu bolnicu

Saint-Paul de Mausole. Ovdje nailazi na prekrasan krajolik s pšeničnim poljima, vinogradima i maslinicima koji mu služe kako inspiracija za umjetnički rad. Pronašao je utjehu i mir u prirodi, poistovjećuje se s njom te se u potpunosti posvećuje slikanju pejzaža. Za vrijeme boravka u bolnici stvorio je 150 slika u jednoj godini. Upravo za vrijeme boravka u bolnici nastaje njegovo vjerojatno najpoznatije djelo „Zvezdana noć“. Po izlasku iz ustanove nastupa kratko mirnije razdoblje, ali zbog neprestane prisutnosti bolesti i neizvjesne budućnosti 27.7.1890. godine odlazi u žitno polje gdje puca sebi u prsa. Od zadobivenih ozljeda umire 29.7.1890. godine.

U razdoblju impresionizma kojem pripada Van Gogh, umjetnici stvaraju umjetnička djela bliska široj publici, jednostavna, lako pamtljiva djela. Biraju teme i prizore iz svakodnevnog života koje prikazuju realistično. (Impresionisti i postimpresionisti, 1972)

U knjizi „Povijest likovne umjetnosti“ (2003) impresionizam se opisuje kao jednostavno slikarstvo koje odbacuje dotadašnje tradicionalne teme kao što su religija i mitologija. Umjetnici se bave vlastitim dojmovima u jednostavnim dnevnim prizorima ljudi i pejzaža. Istaknuta je uloga boja i to svijetlih, živih tonova koje se nanose u debelim namazima.

Na početku rada Van Gogh se u svojim radovima pretežito bavi religijskim motivima te prizorima iz svakodnevice. Koristi tamne tonove poput smeđe, crne, sive. Tek nakon što odlazi na studij u Antwerpen, gdje upoznaje mnoge umjetnike, počinje koristiti svijetle i jarke boje karakteristične za impresionističko razdoblje. (www.vangoghmuseum.nl preuzeto 26.7.2017.)

Neoimpresionizam ili postimpresionizam je umjetnički pravac koji se javlja kao nastavak, nadogradnja na impresionizam temeljem novih znanstvenih otkrića o svjetlosti. Ovdje glavnu ulogu preuzimaju boje koje se biraju na temelju kruga boja. Kombiniraju se komplementarne boje, a javlja se i poentilizam. Ovim tehnikama postiže se optičko miješane boja. (Larousse, 2003)

U ovom razdoblju Van Gogh je već razvio vlastiti stil slikanja isprekidanim potezima kista koji mu je omogućio brzo slikanje te je mogao stvoriti mnoštvo djela (Anderson, 1995).

Walther (2001) navodi da je umjetnost Van Goghu služila za izražavanje iskustva te za iznošenje vlastitog mišljenja o tadašnjim događajima. Svoje je probleme oduvijek izražavao crtežima koje je prilagao pismima bratu Theu. Njegov rad zapravo predstavlja njegovu osobnost. Slobodom i neopterećenošću pravilima u stvaranju Van Gogh je razvijao tri temeljna elementa: boju, liniju i kompoziciju. Boja oživljava stvari, linije stvaraju dinamiku a kompozicijom iskazuje osjećaje zbunjenosti, nemira, harmonije, prolaznosti. Prikazivao je svakodnevnne motive iz prirode i pejzaže koji zapravo simboliziraju njega i njegova stanja. Boja služi kao simbol o unutarnjim doživljajima i osjećajima umjetnika. Posebnu simboliku za Van Gogha nosi žuta boja koja je najistaknutija na njegovim djelima. Ona je za njega simbol sreće, individualnosti. Primjenjuje kontrast komplementarnosti čime se boje pojačavaju po intenzitetu ili se neutraliziraju čime se postiže ekstatičko djelovanje boja. Boja oživljava stvari, pridonosi značaju prikazanog motiva.

Druga vrlo bitna značajka Van Goghovog stvaralaštva je kretnja kista. Van Gogh koristi dva temeljna linearna oblika kod slikanja, a to su linije u obliku valova koje se isprepliću te kratke, isprekidane linije. Time se postiže dinamika i kretanje na umjetničkom djelu. (Walther, 2001)

Damjanov (1991) navodi kako Van Gogh koristi kontrolirane i artikulirane pokrete kojima nanosi boju. U njegovim djelima susrećemo komplementarne kontraste, a najčešći je kontrast žute i ljubičaste boje. Modulacijom boja postiže napetost, a igrom svjetline i intenziteta boje, odnosno modelacijom postiže smirenje.

Fatović – Ferenčić (2005) Van Gogha naziva genijem čiji talent nije bio prepoznat u njegovo doba. Za života je prodao tek jednu sliku, „Crveni vinograd“. Njegov inovativni i originalni rad označio je početak novog razdoblja u umjetnosti. Ostavio je značajan trag u umjetnosti koja mu je služila kao odmak od patnje i boli u životu koju nije mogao izbjeći.

2.1 Van Goghova djela u vrtiću

Van Gogh igra se bojama i potezima u raznim smjerovima i baš zbog toga sam odabrala njegova djela kao motivaciju u aktivnostima. Njegova djela djeluju razigrano na prvi pogled, a pomnijim promatranjem otkrivaju se mnogi zanimljivi detalji.

Promatranjem kretnji umjetnikova kista možemo osjetiti ritam i kretanje koji nas nadahnjuju na slobodnu i spontanu igru. Za provedenu aktivnost u skupinama odabrala sam djela „Zvezdana noć“, „Dva čempresa“ te „Žitno polje s gavranima“.

Odabrana djela prikazuju prekrasne dinamične krajolike koji pobuđuju različite emocije i bude maštu kod promatrača. Prikazani pejzaži su vrlo slični okolini koja okružuje djecu iz dječjeg vrtića u kojem sam provela aktivnost te sam smatrala da će to dodatno potaknuti djecu na kreativno stvaranje i maštanje.

„Zvezdana noć“ (slika 1) iz 1889. izrađena je tehnikom ulja na platnu u dimenzijama 73,7 cm x 92,1 cm. Na ovom djelu umjetnik je iskazao unutarnji, subjektivni doživljaj prirode. Korišteni su debeli namazi boje, a čempresi koji podsjećaju na plamen spajaju uzburkano nebo i mirno selo. (www.moma.org preuzeto 12.9.2017.)

Slika 1 "Zvezdana noć"

Na ovom djelu najprije možemo uočiti dinamično kretanje neba u ritmu. Ističu se jarke žute zvijezde i mjesec koji kao da isijavaju zbog različitih nijansi žute na plavom, tmurnom nebu. Kratki potezi koji slijede određeni ritam i vode u vrtlog u sredini uvlače nas u sliku i daju dojam kretanja neba.

„Dva čempresa“ (slika 2) naslikana su 1889. tehnikom ulja na platnu u dimenzijama 93,4 cm x 74 cm. Van Gogh je nastojao prikazati objekt zanimanja koji mu je privukao pažnju zbog linija i razmjera. Prikazao je čemprese za koje je izjavio da su tamna mrlja na sunčanom krajoliku, ali su zanimljivi. (www.metmuseum.org preuzeto 12.9.2017.)

Čempresi na slici izgledaju kao da se kreću na laganom povjetarcu. Možemo primijetiti blage zavijene linije u kretanju grana na čempresima koje su u suglasnosti s kretanjem oblaka na nebu. Prevladavaju svijetli tonovi i nijanse plave boje i zagasite zelene i žutozelene.

Slika 2 "Dva čempresa"

„Žitno polje s gavranima“ (slika 3) iz 1890. godine također je u tehnici ulja na platnu, dimenzija 50,5 cm x 103 cm. Prijeteće nebo, gavrani i puteljci bez kraja izražavaju tugu i samoću, ali i prikazuju Van Goghovo viđenje snažne prirode. Koristio je snažne kontraste plavog neba i žutog polja, te crvenkaste puteljke naglašene zelenom travom. (www.vangoghmuseum.nl preuzeto 26.7.2017.)

Kod promatranja ovog djela najjače prevladavaju osjećaji neugode, nemira i napetosti. Tmurno plavo nebo nad jarkim žutim žitom koje se kreće u različitim smjerovima podsjeća na kaos prilikom dolaska olujnog nevremena.

Slika 3 "Žitno polje s gavranima"

Vincent van Gogh je tražio mir i utjehu u prirodi koja ga je smirivala i donosila mu nadahnuće za stvaranje. Želio se što je više moguće približiti prirodi što nam govori i njegova izjava: „Nije toliko jezik slikara onaj koji osluškujemo, nego jezik prirode“ (Walther, 2001, 65.str). Djeca vole provoditi vrijeme na otvorenom te istraživati prirodu i otkrivati nova znanja i iskustva. I Van Gogh i djeca osjećaju slobodu i nesputanost u prirodi pa sam to htjela i potaknuti i omogućiti provedbom aktivnosti na otvorenom u prirodi. Htjela sam im omogućiti novo zanimljivo iskustvo koje će ih nadahnuti i izroditi inovativne ideje.

Slikanjem u prirodi kao što je to činio i sam Van Gogh, djeca su se mogla poistovjetiti sa slikarem i zamisliti u nekoj novoj ulozi. Mogla su se osloboditi i osjetiti prirodu ispred sebe na nov način, usredotočiti se na pojedine detalje koje možda do sad nisu primjećivala. Promatrati kretanje grana, osjetiti vjetar i toplinu sunca, čuti pjev ptica i šuštanje lišća. Stvarni doživljaj mogli su nadograditi maštanjem.

Omogućavanjem novih iskustava djecu obogaćujemo, dajemo im ne samo nova saznanja već im osiguravamo prilike za emocionalan rast i razvoj. Djeci dajemo osjećaj važnosti i pokazujemo im da imamo povjerenja u njih čime se izgrađuje međusobni odnos djece i odgojitelja. Gradimo dječje samopouzdanje i samosvijest, pozitivnu sliku o samome sebi.

Kvašček (1981) za umjetnost kaže da je nešto poput terapije za umjetnika kao i za gledatelja. Na površinu izlaze nesvjesne želje i potisnuta sjećanja koji motiviraju umjetnika ili gledatelja na djelovanje, odnosno stvaranje. Tijekom stvaranja osoba se oslobađa svih zapreka te daje potpunu slobodu vlastitoj ličnosti. Dakle, stvaranje omogućuje da osoba upoznaje samu sebe.

3. DJEČJE LIKOVNO STVARALAŠTVO

Bodulić (1982) tvrdi da je likovno izražavanje specifičan način izražavanja, igra materijalom i priborom za koju nam nije potrebno neko prethodno znanje. Likovni radovi djece su odraz njihovih emocija, mašte, pamćenja. Likovne aktivnosti razvijaju dječju pažnju, motoriku ruke, stvaralačku maštu, slikovno pamćenje, izražavanje emocija, potiču originalno razmišljanje, spoznaju i usvajanje novih informacija, odnosno likovne aktivnosti potiču estetski i intelektualni odgoj.

Brešan (2008) u svojoj knjizi kaže da je dječje stvaralaštvo i kreativnost spontano i neposredno. Likovno izražavanje, odnosno dječji radovi predstavljaju vid komunikacije s okolinom. U svojim radovima djeca spontano izražavaju vlastite želje, potrebe, strahove, stavove, snove koji ih zanimaju u tom trenutku. Kreativnom igrom djeca se slobodno prepuštaju maštanju i neopterećeno se izražavaju kroz svoje radove. Zbog toga kroz dječje radove možemo pratiti psihički razvoj pojedinca. Sva djeca prolaze određene razvojne faze likovnog stvaralaštva koje prate ukupni razvoj djeteta.

Od 2. do 4. godine proteže se faza šaranja u kojoj djeca istražuju vlastiti utjecaj na okolinu. Uživaju u ostavljanju tragova na papiru bez namjere da nešto prikažu, da daju značenje onome što su nacrtali. (Brešan, 2008)

Od 4. do 7. godine nastupa predshematska faza kada djeca počinju pridavati određeno značenje vlastitim crtežima prema uočenoj sličnosti sa stvarima i pojavama iz okoline. Djeca počinju stvarati individualne sheme koje koriste u likovnom izražavanju, prikazivanju u radovima. (Brešan, 2008)

Treća faza je shematska faza koja traje otprilike od 7. do 9. godine. Djeca imaju razvijene vlastite shematske prikaze, simbole kojima se koriste u likovnom izražavanju. (Brešan, 2008)

Četvrta faza je naturalistička faza ili faza ranog realizma, a nastupa od 9. do 11. godine. Djeca nastoje što stvarnije prikazati stvari i pojave u svojim radovima. (Brešan, 2008)

Nakon toga slijedi faza pseudorealizma od 11. do 13. godine, te razdoblje adolescencije kada djeca počinju istraživati načine likovnog izražavanja, teže stvaranju vlastitog individualnog stila. (Brešan, 2008)

3.1 Likovno stvaralaštvo djece u dobi od 4. do 5. godine

Belamarić (1986) navodi da djeca u ovoj dobi počinju prikazivati predmete kao cjeline u svojim radovima što označuju upotrebom jedne boje. Također uvode mnoštvo malih oblika koji čine cjelinu, a označuju ih različitim bojama. Upotrebljavaju složene simbole za prikazivanje oblika i pojava iz okoline. Simboli su sastavljeni od osnovnih oblika kruga i linija. Dijete svoja vizualna zapažanja izražava u radovima pa tako koristi linije različitih debljina i izražava vidljive razlike na oblicima bojom. Javlja se i prenaplašenost nekog dijela koja proizlazi iz interesa za taj određeni dio. Oblici su prikazani kao da su prozirni, transparenti. Transparentnost se javlja zbog spoznaje o cjelini i potrebe da se ta cjelovitost prikaže. Isto tako govorimo i o prevaljivanu oblika kada se oblik, predmet na radu želi prikazati zbog njegove važnosti, ali se iz stvarne perspektive ne vidi u cijelosti. Tada se mijenja perspektiva gledanja tog određenog oblika kako bi bio vidljiv. Pažnju posvećuju i građi oblika koju pokušavaju dočarati linijama i oblicima.

Brešan (2008) uočava da se prvobitni krugovi u dječjim radovima sada nadopunjavaju detaljima koje djeca počinju uočavati. S razvojem dječje pažnje i sposobnosti uočavanja djeca usvajaju znanja o likovnim elementima koje primjećuju te ih koriste u svojim radovima. Koriste boju, liniju te ih kombiniraju na različite načine i počinju stvarati individualne složene simbole. U radovima najčešće prikazuju događaje i iskustva, izražavaju emocije i stanja.

3.2 Likovno stvaralaštvo djece u dobi od 5. i 6. godine

Belamarić (1986) kaže da u ovoj dobi djeca usvajaju nove sposobnosti koje se odražavaju u njihovom likovnom stvaralaštvu. Likovno izražavanje postaje bogatije i raznovrsnije. Uvode red u svoje radove pa uvode nizove i ritam. Stvari i pojave iz okoline prikazuju vrlo realistično te opažaju njihove stvarne boje. Oblici se prikazuju iz profila, s puno uočenih detalja, dočarava se konstrukcija. Jako je izražena osjetljivost za oblike u pokretu. Djeca primjećuju i pamte promjenjive položaje u pokretu. Uočavaju organizaciju prostora i da bi što vjernije prikazali prostor javlja se pojam superpozicije. Kako bi se prikazali različiti prostori slažu ih jedno iznad drugoga da bi bili vidljivi. Razvojem percepcije djeca uočavaju prekrivanje oblika ili njegovih dijelova ako se nalazi u pozadini nekog drugog oblika.

Brešan (2008) za petogodišnjake primjećuje da slikaju na liniji tla koju sami zadaju u svojim radovima. Shvaćaju da stvari možemo promatrati iz više perspektiva pa se igraju postavljanjem kuta gledišta, prikazuju stvari iz različitih gledišta i nižu ih po veličini. U skladu s razvijenom percepcijom istražuju prostor i načine prikazivanja dubine. U ovoj je dobi vrlo naglašena emocionalna komponenta radova, najčešće izražavaju vlastite emocije. Zbog toga možemo govoriti o emocionalnoj proporciji u dječjim radovima kada djeca prikazuju osobe i objekte puno veće od ostalih zbog emocionalne povezanosti.

Šestogodišnjaci počinju okolinu doživljavati i promatrati realnije. Puno jasnije shvaćaju prostorne odnose koje prenose i u svoje radove. Objekti i figure u radovima obogaćeni su raznim detaljima kojima djeca pridaju pozornost. (Brešan, 2008)

4. PRAKTIČNI DIO – LIKOVNE AKTIVNOSTI U VRTIĆU

Likovne aktivnosti na temu „Umjetnička djela Vincenta van Gogha u dječjem vrtiću“ provedene su u dječjem vrtiću „Zeko“ u Cestici kraj Varaždina. Aktivnosti su provedene u starijoj dobnoj skupini (djeca u dobi 5-6 godina) te u srednjoj dobnoj skupini (djeca u dobi 4-5 godina). Van Goghova djela služila su kao poticaj, na njima su djeca promatrala način slikanja kratkim, brzim potezima. Radove su izrađivali slikarskom tehnikom tempere. Djeca su se prvi put susrela s ovakvom vrstom i načinom aktivnosti, odnosno do sada nisu koristila umjetnička djela kao poticaje za likovno stvaralaštvo. Ovo je bilo novo iskustvo kako za njih tako i za mene. Interesirale su me njihove reakcije na samu motivaciju i rezultati njihova rada.

Zupančić i Duh (2009) navode da ovakve aktivnosti potiču razvoj percepcije kod djece, obogaćuje se i izgrađuje djetetova ličnost jer dobiva nove spoznaje i ideje kao i iskustva. Potiče se osjetljivost za lijepo, estetiku, prenosimo ljubav prema umjetnosti i prenosimo nove vrijednosti. Djeca mogu vidjeti i isprobati nove, različite načine izražavanja svojih misli, osjećaja, želja, potreba. Aktivnošću se isto tako razvija fina motorika, međusobna komunikacija među djecom, suradnja, snalažljivost i samostalnost, samosvijest.

Petrač (2015) smatra da se samim razgovorom i promatranjem umjetničkog djela može utjecati na prepoznavanje osnovnih likovnih pojmova. Kroz razgovor djeca upoznaju i pamte likovne pojmove koje kasnije prenose u svoje radove. Također navodi da se osvješćuju doživljaji koje pobuđuje određeno umjetničko djelo. Djeca uče prepoznavati i kontrolirati vlastite emocije, potiče se emocionalna inteligencija.

Kvašček (1981) naglašava važnost unošenja umjetnosti u vrtiće te navodi dobrobiti razvoja preko umjetničkog doživljaja. Jedno umjetničko djelo može se promatrati iz različitih perspektiva i pobuditi različite osjećaje i sjećanja kod svakog promatrača. Promatrač prepoznaje, osvješćuje i otkriva nove spoznaje i osjećaje u dodiru s umjetničkim djelom te tako razvija svjesne i nesvjesne dijelove vlastite osobnosti.

4.1 Metoda estetskog transfera

Aktivnosti su zamišljene prema metodi estetskog transfera koju pobliže objašnjavaju Zupančić i Duh u svojoj knjizi „Likovni odgoj i umjetnost Pabla Picassa“. To je metoda kojom se naglašava estetsko iskustvo kroz igru. Cilj ove metode je stvoriti optimalne uvjete u kojima djeca mogu razvijati estetski osjećaj i samo estetsko djelovanje tijekom pedagoškog procesa. To se osigurava raznovrsnim metodama i oblicima rada, načinima motiviranja djece.

Djetetu dajemo priliku za interakciju s umjetničkim djelom koje ono doživljava, istražuje, budi emocije u njemu, stvaraju se asocijacije. Svako pojedino dijete umjetničko djelo doživljava na poseban način, stvara vlastito iskustvo i doživljava. Jedno umjetničko djelo može potaknuti različita sjećanja i emocije kod svakog pojedinog djeteta. Samim time djeci ne prenosimo samo nove spoznaje od djelu, umjetniku, likovnim elementima već im dajemo prilike za prorađivanje iskustava i emocija. Tako potičemo emotivni i intelektualni rast i razvoj. (Zupančić, Duh, 2009)

Metoda estetskog transfera prema autorima Zupančić i Duh (2009) dijeli se u četiri faze:

1. Uočavanje likovnog uratka svim osjetilima
2. Oslobađanje osjećaja
3. Opisivanje slika
4. Djelovanja

Ove su faze bile obuhvaćene u tijeku motivacije za aktivnost. S djecom smo najprije promatrali odabrana umjetnička djela. Nakon promatranja vodili smo razgovor o djelima, na koji način utječu na nas, koje osjećaje pobuđuju, na što nas podsjećaju. Razgovarali smo o motivima koji su prikazani, na koji način, kako je nešto dočarano, što možemo uočiti na djelima, koje boje je umjetnik koristio. Naglasak je bio na promatranju kratkih poteza koje je Van Gogh koristio zbog kojih djela dobivaju dinamiku. Nakon motivacije i najave zadatka djeca su prešla na djelovanje, odnosno izražavanje temperom.

4.2 Tijek aktivnosti

Likovne aktivnosti su zamišljene u dva dijela. Prvi dio je motivacija, a nakon toga slijedi likovno izražavanje. Oba dijela aktivnosti zamišljeni su da se provedu na otvorenom, u dvorištu gdje djeca mogu stvarati prema promatranju. Na taj način mogu doživjeti, osjetiti i pomno promotriti okolinu, promotriti načine kretanja koje će prikazivati.

Tijek aktivnosti odvijao se ovim redoslijedom:

1. Kratka priča o Van Goghu
2. Promatranje reprodukcija odabranih djela
3. Razgovor o reprodukcijama
4. Slikanje na temelju promatranja

U motivaciji djeci je usmenim izlaganjem bio predstavljen umjetnik Van Gogh. Ispričana je kratka priča o umjetniku koji je obožavao vrijeme provoditi u prirodi i promatrati je. Promatrao je kretanje grana, lišća, žita, a zatim bi to i slikao. Nakon uvodne priče djeci su prikazane reprodukcije odabranih djela u A3 formatu. Svaka je reprodukcija promatrana zasebno. Razgovorom o ugođaju, bojama koje je koristio umjetnik, prikazanim motivima, mogućim asocijacijama nastojala se probuditi znatiželja kod djece. Prilikom promatranja, pitanjima se usmjeravala dječja pažnja, poticalo ih se na analitičko promatranje. Pažnja se posebno usmjeravala na način ostvarivanja dinamike u prikazu kretanja, upotrebu linija, uočavanje ritma, stapanju i variranju boja.

Djeca su slikala temperama na papirima A3 formata. Unaprijed su bile izmiješane boje u što više nijansi. Tijekom slikanja reprodukcije su bile izložene kako bi djeca mogla promotriti tehniku slikanja i promotriti motive koji su ih zainteresirali.

Na temelju promatranja djeca su reproducirala umjetnikova djela, ali su i prikazivali pejzaže iz svoje okoline. Pojedinci su se posvetili načinu slikanja kratkim linijama koje dočaravaju dinamičnost, te variranju boja. Najčešće se u radovima može primijetiti metoda građenja. Nizanjem kratkih linija u određenom smjeru stvarani su prizori i motivi koje su djeca htjela prikazati. Uz reprodukciju, javlja se i redefinicija. Djeca su preuzela određene motive koji su bili zamijećeni tijekom motivacije te su oko tih motiva stvarani maštoviti radovi.

4.3 Likovna aktivnost u starijoj dobnoj skupini (od 5 do 6 godina)

Prva je aktivnost bila održana 16.6.2017. s djecom starije dobne skupine. U vrijeme održavanja aktivnosti bilo je prisutno desetak djece, no unatoč manjem broju djece aktivnost je protekla vrlo uspješno. Motivacijski razgovor kao i slikanje nakon razgovora održali smo na terasi u dvorištu vrtića gdje su djeca imala pogled na vrt vrtića u kojem se nalaze borovi i čempresi. Iz dvorišta vrtića pruža se pogled na obližnja polja na kojima su usjevi.

U motivacijskom razgovoru djeci sam ispričala kratku priču o slikaru Vincentu van Goghu koji je najviše od svega volio prirodu. Izašao bi i sjeo u park ili polje, promatrao što se događa oko njega, slušao bi šuštanje vjetra u poljima pšenice, u granama drveća. Uživao je sjediti i promatrati ples prirode oko sebe. Tada bi uzeo papir, boje i kistove i naslikao bi taj ples prirode. Djeca su zainteresirano slušala priču o slikaru, a istaknuo se dječak Dante koji je odmah u početku komentirao kako će i on jednog dana kad odraste postati slikar.

Kod promatranja fotografija odabranih djela djeca su zadivljeno promatrala. Najviše su ih se dojmila djela „Zvjezdana noć“ i „Žitno polje s gavranima“ što je vidljivo po motivima koje su slikali na svojim radovima. Promatrajući „Zvjezdanu noć“ Jan je izjavio: „Ova slika mi se sviđa, tu su zvijezde i planeti razni“. Misleći pritom na prikazane zvijezde i mjesec na nebu koji su ga podsjetili na sliku svemira. Gavrani sa „Žitnog polja s gavranima“ su ih podsjetili na šišmiše koje su kasnije naslikali na svojim radovima. Kod ovog djela su također zamijetili tmurno plavo nebo koje podsjeća na dolazak oluje. Osim gavrana motiv koji ih je jako zainteresirao bio je vjetar u oblacima i granama na djelu „Dva čempresa“. Dante je ovo djelo komentirao: „Naslikao je vjetar. To je najprije zamislio i trebalo mu je do prekosutra da to naslika. Imam osjećaj da se sve njiše!“.

Nakon promatranja slika razgovarali smo o njihovim osjećajima i doživljajima koje pobuđuju boje i motivi na slikama. Promatrali smo način na koji je postignut dojam kretanja neba, žita, čempresa i oblaka. Djeca su odmah vidjela da su neki dijelovi slika naslikani kratkim potezima, kratkim linijama i komentirali su kako je vjerojatno slikaru trebalo jako puno vremena da naslika tako prekrasnu sliku.

Najava zadatka

Usljedio je zadatak, odnosno slikanje. Kod najave zadatka naglasak je bio na tehnici slikanja. Predložili smo da korištenjem kratkih linija prikažu kretanje u prirodi koje mogu zamijetiti prilikom promatranja. Po uzoru na Van Gogha predočavali su kretanje vjetra, grana, oblaka slikanjem kratkim ritmičnim pokretima. Linijama koje prate željeno kretanje u određenom smjeru, na primjer kretanje vjetra na nebu, kretanje grana drveća, talasanje žita u polju.

Realizacija

Djeca su tijekom slikanja povremeno promatrala izložene reprodukcije djela. Osim reprodukcija neko su vrijeme promatrala i prirodu koju su mogla vidjeti oko sebe. Većina djece je slikala pejzaž koji je prikazao Van Gogh, ali su unosili i vlastite originalne motive poput špilji, cipela. U radovima nastalim u starijoj skupini možemo primijetiti variranje tonova. Najčešće je to vidljivo u prikazivanju kretanja vjetra. Tijekom procesa motivacije kao i u samom stvaralačkom procesu najviše se istaknuo dječak Dante. Od samog početka je pokazao najviše zanimanja za aktivnost i proveo je najviše vremena u samom procesu slikanja.

4.4 Likovna aktivnost u srednjoj dobnoj skupini (od 4 do 5 godina)

Aktivnost u srednjoj dobnoj skupini održana je 26.6.2017. U aktivnosti je sudjelovalo 27 djece. Ovu aktivnost zbog vremenskih neprilika nismo bili u mogućnosti provesti vani na terasi pa smo se smjestili u sobu dnevnog boravka skupine iz koje se također pruža pogled na borove i čemprese u dvorištu vrtića.

Kao i u prethodnoj aktivnosti ispričala sam kratku priču o Van Goghu, slikaru koji je volio prirodu i slikanje na otvorenom. Također smo promatrali odabrana djela. Zainteresirano su promatrali sva djela koja su ih se vrlo dojmila. Odmah su uočili vjetar u granama na djelu „Dva čempresa“ i rekli kako se čempresi njišu. Nebo na djelu „Zvezdana noć“ ih je podsjetila na nebo usred nevremena koje je bilo prethodne noći. Jan je objasnio: „Nebo ovakvo se može pretvoriti u tornado“. Ovaj motiv ih je podsjetio na doživljene situacije, nevrijeme koje se dogodilo te su iznosili vlastito viđenje i iskustvo u svojim radovima.

Najava zadatka

Nakon promatranja slika zadatak je bio kao i u prethodnoj aktivnosti, da prikažu ples prirode slično kao što je to činio Van Gogh koristeći kratke poteze u slikanju. Kako smo bili u dnevnom boravku, slikali su prirodu koju su mogli promotriti kroz prozor ili neki pejzaž koji sami zamisle ili koji su mogli vidjeti.

Realizacija

Djecu u ovoj skupini zainteresirale su jarke boje koje su ih oduševile. Tako su se u svojim radovima pretežito izražavali bojama, a ne toliko linijama. Možemo reći kako su spontano preuzeli Van Goghov način gledanja okoline. Motiv neba ih je podsjetio na prikazivanje vlastitog iskustva nevremena. Tako su se u mnogim radovima pojavile munje i gromovi te olujno nebo i kiša praćena jakim vjetrom. Osim neba pažnju su im privukle kućice u podnožju. Ovaj detalj, koji zapravo ne primjećujemo kod prvog promatranja, naveo ih je na razmišljanje da je to nebo iznad gradića. Kasnije su neka djeca u svojim slikama prikazivali kućice ispod neba.

Dječaci Petar i Jakov su kod slikanja vjetra od svojih prijatelja zatražila „vjetrovitu boju“. Boju nisu promatrali kao samo boju, već kao određeni simbol. Kada su pronašli željenu boju (plavu) primijetila sam da Jakov svoje slikanje vjetra prati glasom, odnosno oponašajući zvuk vjetra. Jakov je u potpunosti bio u samom procesu slikanja kroz spontanu igru. Kako navodi Damjanov (1991) spontanom igrom se iskazuje skriveno uz pomoć kretanja, slušanja, glasanjem, gledanjem, ostavljanjem tragova.

5. ODABRANI DJEČJI RADOVI

Vida (4) je u svojem radu prikazala grom na nebu uslijed nevremena. Tijekom motivacije u srednjoj dobnoj skupini djeca su prilikom promatranja fotografije djela „Zvezdana noć“ napomenula kako ih nebo podsjeća na olujno nebo u nevremenu. Vidu je stoga motiv neba na djelu asociirao na vlastito iskustvo nevremena i gromova na nebu. Možemo primijetiti kako je grom u nekoliko boja na ružičastoj podlozi koja predstavlja nebo. Na ovom radu ne pronalazimo tehniku slikanja kratkim potezima već je ovdje preuzet motiv neba i nevremena potaknut unutarnjim porivima i vlastitim asocijacijama, doživljajima umjetničkog djela. (slika 4)

Slika 4 Vida (4) „Grom je tu i nevrijeme“

Petar (5) se kod promatranja fotografija umjetničkih djela najviše koncentrirao na tamne boje neba. Najtmurnije nebo možemo vidjeti na djelu „Žitno polje s gavranima“ gdje nebo poprima vrlo tamne plave tonove. Upravo su ti tamni tonovi zaokupili njegovu pažnju, odnosno primijetio je kontrast tamnog neba i jarko žutog žita. Na svojem je radu žito naslikao žutom bojom pri dnu papira, dok tamno smeđe nebo prevladava na radu. (slika 5)

Slika 5 Petar (5) „Jako je tamno nebo“

Teu (4) je najviše zanimanja pobudilo također nebo. U svojem je radu prikazao samo nebo i kretanje vjetra, ne i ostali pejzaž. Nebo je naslikano u plavoj boji na kojoj se ističe kružni oblik koji prema njegovim riječima predstavlja kretanje vjetra.

Slika 6 Teo (4) „Na nebu je nevrijeme i vjetar ide v krug“

Kružno kretanje na nebu koje nas uvlači u djelo, stvara dojam kretanja vrtloga možemo promatrati na djelu „Zvezdana noć“. Ovaj detalj zainteresirao je Tea i potaknuo na razmišljanje da se vjetar na nebu kreće kružno, prelazi u vrtlog. (slika 6)

Sara (5) je zamijetila gradić u podnožju na djelu „Zvezdana noć“ te je na svom radu naslikala kućice. Iznad kućica možemo vidjeti zakrivljene linije u crvenoj i ružičastoj te narančastoj boji koje predstavljaju kretanje vjetra. Na sivoj podlozi koja je naslikana potezima kista u različitim smjerovima možemo u sredini vidjeti i linije u crvenoj boji. Crvenom bojom naslikan je grom koji udara u naslikane kućice. Vidljiv je utjecaj Van Gogha u odabranim motivima, ali i u načinu slikanja koji se najviše može razabrati u prikazu vjetra. (slika 7)

Slika 7 Sara (5) „Nevrijeme je, a tu su kućice“

Iva (4) je na svom radu plavom bojom naslikala nebo, a u sredini rada je veliko drvo s mnoštvo gustih grana. Svaki potez kista predstavlja jednu granu. Motiv je preuzet, podsjeća na čempres s djela „Dva čempresa“ gdje su prikazani čempresi s bogatom gustom krošnjom u kojima se prepoznaju kretanja vjetra. Smeđom je bojom naslikano deblo iz kojeg se protežu zelene grane. Najviše je pažnje posvećeno baš granama i njihovom položaju koje su zanimale djevojčicu u tom trenutku. (slika 8)

Slika 8 Iva (4) „Jedno drvo i grane“

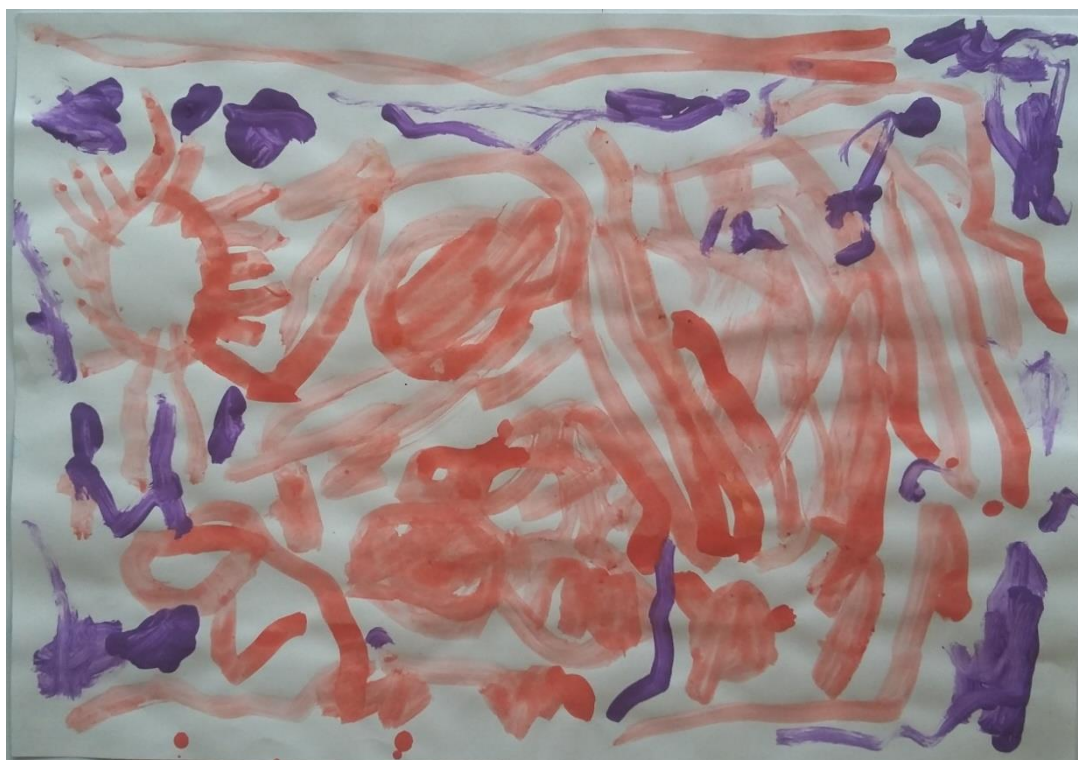
Lovro (5) je zamislio vlastitu čarobnu šumu u kojoj puše vjetar. Možemo uočiti krošnje stabala i puteljak, a najviše se ističe vjetar u zelenoj boji. Zbog načina slikanja vjetra kratkim potezima u određenim smjerovima dobiva se dojam puhanja vjetra baš kao i

Slika 9 Lovro (5) „Čarobna šuma de su drva i staza i more puhati vjetar“

na djelima Van Gogha. Lovro je na temelju motiva vjetra s umjetničkih djela i načina slikanja stvorio svoj vlastiti pejzaž iz mašte. (slika 9)

Leona (4) se koncentrirala na samo kretanje vjetra koje je prikazala zakrivljenim linijama na cijelom papiru. Crvenom je bojom naslikano sunce u gornjem lijevom kutu, a oko njega je linijama različitih duljina i smjerova naslikan vjetar. Zbog izmjene duljine linija, te korištenjem zakrivljenih linija stvoren je dojam silovitog kretanja vjetra. Kretanjem vjetra Van Gogh se bavio u odabranim djelima „Dva čempresa“ te „Žitno polje s gavranima“. (slika 10)

Slika 10 Leona (4) „Sunce na nebu i vjetar je došiel“

Lara (5) je po uzoru na djelo „Žitno polje s gavranima“ naslikala visoku travu kroz koju vodi puteljak koji se proteže do neba, baš kao i na spomenutom djelu. Trava je ljubičaste boje, a zbog poteza kista u smjeru od puteljka prema rubovima papira čini se da se trava talasa na vjetru. Nebo je tek neznatno naznačeno plavom bojom. Pažnja i zanimanje usmjereni su bili na ritmu kretanja trave koja svojom količinom i bojom dominira na radu. (slika 11)

Slika 11 Lara (5) „To je put kroz travu veliku“

Dino (5) je laganim kružnim pokretima prikazao žito u pokretu također prema djelu „Žitno polje s gavranima“. Žito je žute boje kao i na djelu, a iz linija možemo vidjeti da se igrao tijekom slikanja koristeći kružne pokrete u ritmu koji predstavljaju kretanje na vjetru. Kao kontrast svijetlim bojama, u sredini rada nalazi se široki put kroz pšenicu u tamnoj boji kojeg je primijetio na djelu. (slika 12)

Slika 12 Dino (5) „Ovo je pšenica i put kroz pšenicu“

Jakov (5) je naslikao pejzaž prema zamišljanju. Odabrao je planinu na kojoj puše vjetar. Planina je naslikana linijama smeđe boje i ovdje možemo vidjeti crtanje bojom koje se javlja u shematskoj fazi dječjeg stvaralaštva. Na planini je plavom bojom naslikan vjetar koji postupno prelazi u tornado. Taj prijelaz i kretanje su vidljivi u pokretima kista. S jačanjem vjetra raste učestalost pokreta kista kako bi se stvorila napetost. Motiv vjetra koji je vidljiv kod Van Goghovih djela te asocijacija na nevrijeme na temelju neba na „Zvjezdanom nebu“ potaknuli su ga na maštanje. Jakov se istaknuo tijekom aktivnosti jer se jako udubio u slikanje i najviše se oslobodio. Slikanje vjetra popratio je zvukovima što nam govori da je cijeli proces shvatio kao igru. Isto tako je zatražio „vjetrovitu boju“ kako bi naslikao taj isti vjetar što dodatno govori o uživiljenosti u samom procesu. (slika 13)

Slika 13 Jakov (5) „Vjetar je na planini i pretvara se v tornado“

Dante (6) je na temelju promotrenih djela i njihovim motivima i asocijacijama koje su se pojavile tijekom motivacije naslikao šišmiše u špilji na vjetru. Prikazani su mnogi detalji koji su preuzeti od Van Gogha kao što su mjesec, kretanje na nebu, zvijezde. Na ovom radu možemo primijetiti tonsku varijaciju boja koja je karakteristična za Van Gogha. Vjetar na nebu prikazan je zakrivljenim linijama koje prate kretanja oblaka na

nebu. Vidljiva je tehnika slikanja kratkim potezima. Dante je od samog početka aktivnosti iskazivao najviše zanimanja i najdulje je proveo u procesu slikanja. Pažljivo je promatrao odabrana djela što je vidljivo u preuzetim detaljima. Iako se pojavljuje mnoštvo detalja kao i na djelima „Zvezdana noć“ te „Žitno polje s gavranima“, stvorio je pejzaž iz mašte u koji je uklopio motive. Svoje je slikanje pratio i pričom o šišmišima koji traže zaklon od jakog vjetra. (slika 14)

Slika 14 Dante (6) „Šišmiši su v špilji jer vani puše jako vjetar“

Roko (6) je prikazao drvo u dvorištu vrtića na vjetru. Vjetar je prikazao zakrivljenim linijama u ljubičastoj, crnoj i plavoj boji. Grane drveta također su naslikane zakrivljenim linijama i čini se kao da se savijaju na vjetru. Na isti način naslikana je i trava u podnožju. Na nebu možemo vidjeti shematski prikaz sunca, iako je nebo naslikano u ljubičastoj boji i podsjeća na nebo uslijed nevremena. Slični motivi vjetra i stabla prikazani su na djelu „Dva čempresa“. (slika 15)

Slika 15 Roko (6) „Vjetar puše i grane se zibaju“

Dora (6) je najviše bila zainteresirana za djelo „Žitno polje s gavranima“. Naslikala je put u sredini rada i oko njega travu te žito. Zanimljivo je da dijete žitu daje više prostora na papiru, a time i veći značaj. Međutim, istovremeno je vidljiv i snažan dojam koji na dijete ostavljaju gavranovi. Iznad žita vidljivo je tmurno nebo baš ako i na umjetnikovom djelu. Na nebu dominiraju gavrani koji su predimenzionirani i naslikani shematskim prikazom, izlomljenom linijom. (slika 16)

Slika 16 Dora (6) „Put kak ide i okolo je trava i grdo nebo“

Vita (6) je također reproducirala Van Goghovo djelo „Žitno polje s gavranima“ te je rad nadopunila svojim motivom cipele koja se skriva u žitu. Naslikala je tmurno nebo kružnim pokretima pa se stvara dojam jakog kretanja. Žito je prikazano duljim potezima kista u kojem se ističe velika crvena cipela. Na nebu se javlja nekoliko gavrana naslikanih izlomljenom linijom. (slika 17)

Slika 17 Vita (6) „Cipela se skriva u žitu“

5.1 Osvrt na održane aktivnosti u vrtiću

U dječjim se radovima najčešće pojavljuju motivi nevremena i kretanja vjetra. Slikanje vjetra, odnosno dinamika je jedno od obilježja Van Goghovih djela. Motiv nevremena proizašao je kao asocijacija kod promatranja neba na djelima. Umjetnička djela kod djece su probudila nove doživljaje i emocije koje su povezali sa vlastitim, već proživljenim iskustvom te su ga nadogradili originalnim i maštovitim idejama. Iz toga su proizašli zanimljivi i jedinstveni radovi.

Djeca su pokazala kreativnost i originalnost te potpunu predanost stvaranju. Dok su se neka djeca više posvetila tehnici slikanja kratkim potezima, druga su se djeca više orijentirala na izražavanje vlastitih doživljaja i misli upotrebljavajući neke motive koje su uočili na djelima. Motive koje je prikazao Van Gogh su interpretirala na vlastiti način, prema vlastitom iskustvu. Upravo u tome je vidljiva metoda estetskog transfera. Mogu primijetiti da djeca mlađeg uzrasta slikaju slobodnije i apstraktnije, manje su opterećena doslovnim prikazivanjem stvarnosti. Njihovi su radovi zbog toga vrlo interesantni i originalni te imaju zanimljivu popratnu priču. Djeca starijeg uzrasta više su slikala u okviru zadanog te su se bavili samom tehnikom slikanja kratkim potezima.

Možemo reći kako je početni cilj ostvaren. Kod djece je vidljivo pobuđen interes za umjetnika i njegova djela, a isto tako su uspjela primijeniti način slikanja koji je razvio Van Gogh. Kratki su potezi vidljivi u radovima te u kombinaciji s bojama dočaravaju dinamiku, iako ne možemo u većini radova primijetiti variranje tonova. Najčešće je Van Goghov utjecaj vidljiv u odabranim motivima koji su prikazani, te u raspoloženju koje vlada u radovima.

U sljedećim aktivnostima za postizanje uspješnijih rezultata može se izmijeniti proces motivacije. Umjesto nekoliko reprodukcija može se odabrati samo jedna te se koncentrirati na njezine detalje koje možemo promatrati uvećane. Na taj bi se način stavio naglasak i usmjerila pažnja upravo na same kretnje te uočavanje variranje tonova. U procesu stvaranja djeci možemo ponuditi široku paletu tonova i nijansi koje mogu upotrijebiti pri slikanju.

6. ZAKLJUČAK

Damjanov (1991) kaže da dijete misli doživljajno. Dijete izražava svoje osjećaje, povezuje doživljaje i opaža pojedinosti koje su za njega bitne. Ovu tvrdnju potkrepljuju dječji radovi proizašli iz provedenih aktivnosti. Umjetnička djela Vincenta van Gogha koja su odabrana za motivaciju, inspirirala su djecu na stvaranje radova prema danom uzoru, ali su jasno vidljivi individualni interesi i zapažanja. Isti motivi nadahnuli su djecu na različite zaključke i ideje.

Svaki je dječji rad poseban i zanimljiv. Vidljivo je da su djeca uživala u procesu slikanja. Smatram da bi trebalo češće provoditi slične aktivnosti, odnosno što više djeci nuditi kvalitetna umjetnička djela. Na slični način možemo približiti i mnoge druge umjetnike. Kao što je već prije u radu izneseno, time djeca ne dobivaju samo nove spoznaje i iskustva, već se usvajaju estetske vrijednosti, potiče razvoj emocionalne inteligencije, djetetove osobnosti i individualnosti.

U predškolskim ustanovama trebali bismo omogućiti što više raznovrsnih stvaralačkih aktivnosti, ne samo u likovnom području. Djeci trebamo nuditi i osiguravati prilike za nesmetanu igru kroz koju će istraživati umjetnost, književnost, glazbu. Djeca će na taj način prema vlastitim interesima istraživati i usvajati vrijednosti i znanja. Nova iskustva i doživljaji temelj su osobnog razvoja. Kroz stvaralačke aktivnosti i stvaranje vlastitih radova i ostvarivanje rezultata dijete izgrađuje i otkriva samoga sebe.

LITERATURA

1. Anderson, J. (1995). *Vincent van Gogh: život i djelo*. Zagreb: Mozaik knjiga
2. Balić-Šimrak, A. (2010). Predškolsko dijete i likovna umjetnost. *Dijete, vrtić, obitelj : Časopis za odgoj i naobrazbu predškolske djece namijenjen stručnjacima i roditeljima*, 16-17 (62-63), 2 - 8
3. Belamarić, D. (1986). *Dijete i oblik: likovni jezik predškolske djece: knjiga za odgajatelje, roditelje, pedagoge, psihologe, psihijatre*. Zagreb: Školska knjiga
4. Bodulić, V. (1982). *Umjetnički i dječji crtež: priručnik za odgajatelje i nastavnike*. Zagreb: Školska knjiga
5. Brešan, D. (2008). *Dječja likovna kreativnost: od prve do desete godine života*. Osijek: Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku
6. Damjanov, J. (1991). *Vizualni jezik i likovna umjetnost: uvod u likovno obrazovanje*. Zagreb: Školska knjiga
7. Fatović – Ferenčić, S. (2005). The light, colors and solitude of Vincent van Gogh. *Acta Dermatovenerol Croat*, 14(2), 138 – 139
8. Grgurić, N., Jakubin, M. (1996). *Vizualno – likovni odgoj i obrazovanje: metodički priručnik*. Zagreb: Educa
9. Kvašček, R. (1981) *Psihologija stvaralaštva*. Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva
10. Larousse, (2003). *Povijest umjetnosti*. Zagreb: Veble Commerce
11. Metropolitan Museum of Art na adresi www.metmuseum.org (12.9.2017.)
12. Petrač, L. (2015). *Dijete i likovno-umjetničko djelo. Metodički pristupi likovno-umjetničkom djelu s djecom vrtićke i školske dobi*. Zagreb: Alfa
13. Roberts, K.(ur.) (1972). *Impresionisti i postimpresionisti : slike, crteži, grafike, 105 reprodukcija*. Zagreb: Grafički zavod Hrvatske
14. The Museum of Modern Art na adresi www.moma.org (12.9.2017.)
15. Van Gogh Museum Amsterdam na adresi www.vangoghmuseum.nl (26.7.2017.)
16. Walter, I.F. (2001). *Vincent van Gogh: 1853. – 1890.: vizija i stvarnost*. Zagreb: VB

17. Zupaničić, T., Duh, M. (2009). *Likovni odgoj i umjetnost Pabla Picassa*.
Opatija: Zambelli Rijeka

Životopis

Barbara Breški rođena je 25.12.1995. godine u Varaždinu. Osnovnoškolsko obrazovanje završila je u Osnovnoj školi Cestica 2010. godine. Upisuje ekonomski smjer na Gospodarskoj školi u Varaždinu i 2014. godine završava srednjoškolsko obrazovanje. Rani i predškolski odgoj i obrazovanje upisuje 2014. godine na Učiteljskom fakultetu u Čakovcu.

Izjava o autorstvu rada

Ja, Barbara Breški, pod punom moralnom, materijalnom i kaznenom odgovornošću, izjavljujem da sam isključivi autor završnog rada pod naslovom „Umjetnička djela Vincenta van Gogha u vrtiću“ te da u navedenom radu nisu na nedozvoljeni način (bez pravilnog citiranja) korišteni dijelovi tuđih radova.

Barbara Breški

IZJAVA

o odobrenju za pohranu i objavu ocjenskog rada

kojom ja Barbara Breški, OIB: 26873480744, student Učiteljskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, kao autor ocjenskog rada pod naslovom: „Umjetnička djela Vincenta van Gogha u dječjem vrtiću“, dajem odobrenje da se, bez naknade, trajno pohrani moj ocjenski rad u javno dostupnom digitalnom repozitoriju ustanove Učiteljskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu i Sveučilišta te u javnoj internetskoj bazi radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu, sukladno obvezi iz odredbe članka 83. stavka 11. *Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju* (NN 123/03, 198/03, 105/04, 174/04, 02/07, 46/07, 45/09, 63/11, 94/13, 139/13, 101/14, 60/15).

Potvrđujem da je za pohranu dostavljena završna verzija obranjenog i dovršenog ocjenskog rada. Ovom izjavom, kao autor ocjenskog rada dajem odobrenje i da se moj ocjenski rad, bez naknade, trajno javno objavi i besplatno učini dostupnim:

a) široj javnosti

b) studentima i djelatnicima ustanove

c) široj javnosti, ali nakon proteka 6 / 12 / 24 mjeseci (zaokružite odgovarajući broj mjeseci).

**Zaokružite jednu opciju. Molimo Vas da zaokružite opciju a) ako nemate posebnih razloga za ograničavanje dostupnosti svog rada.*

Vrsta rada: a) završni rad preddiplomskog studija

b) diplomski rad

Mentor/ica ocjenskog rada:

Naziv studija:

Odsjek

Datum obrane: _____

Članovi povjerenstva: 1. _____

2. _____

3. _____

Adresa elektroničke pošte za kontakt:

Čakovec, 18.9.2017.

(vlastoručni potpis studenta)